

Mpr nr. A039026

Dato : 18890318

Forfatter: Holm

Emnegruppe: Årsberetninger

Tekst: Årsberetning. Hoslagt tillader jeg mig herved ærbødigt at oversende min årsberetning for sindssygeanstalten ved Århus 1888. Holm.

039-026

Aarsbergtung

1888

—

ad 51/1889

Forlaget tillader jeg mig hermed ^{erbødigst} at oversende min
beretning for Studievekstatten ved Aarhus i 1888.

18/3 89.

A.

Til

det kongelige Sundheds Kollegium!

ma 51/1889

Friedsøgeanstalten ved Aarhus
Den norske Sygeanstalt
: 1888.

(Af Overlæge, Dr. med. Holm.)

Ved Begyndelsen af Aaret 1888 var Patientstanden i den norske Sygeanstalten

— — — — —	237 M.	, 262 K.	, ialt 499.
I Aarets Løb indkom — —	76 —	, 90 —	, — 166.
I Aarets Løb behandlede —	313 —	, 352 —	, — 665.
I Aarets Løb afgik — —	63 —	, 92 —	, — 155
Patientstand ved Aarets Udgang —	250 —	, 260 —	, — 510

Forskjæningsdygnens Antal var:

For Mandene — 89625 —	eller i dagligt Gjennemsnit	245,42
— Kvindene — 96917 —	— — — — —	264,26
Ialt — 186542 —	eller i dagligt Gjennemsnit	509,68

Den i forrige Aar opførte Tilbygning paa Mandværelsen blev taget i Brug i Aarets begyndelse, hvorved Anstalten fik en Tilvækst af 34 Pladser for mandlige Patienter. Da tidligere Anstalten ved Middelfart er taget i Brug i Løbet af dette Aar, og det nye Palliaregulator for Ratus Sygeanstalten til denne har holdt alle Støt med Tilstedeværelse af de 4 nordligste Herreder, er Tilgangen bleven betydelig formindsket. Dog har det ikke givet nogen direkte Formindskelse af Anstaltens Patienter, idet ingen af de heroverende Patienter er bleven flyttet til Middelfart; men den mindre Tilgang har alligevel været saa følelig, at Anstalten har kunnet afslutte sin Exportsaacecliste og senere har kunnet modtage de fleste Patienter, som have været anmeldte; kun nogle enkelte uhelbredelige har den maattet afvise, og disse har formentlig været sendt til ~~Middelfart~~ ^{Anderslev}, idet det formodentlig vilde være irrispigt at lække den heroverende Anstalt ved at optage ^{alle} uhelbredelige, hvorved de helbredelige maatte tvunges til at rejse den langvarende Vej for at komme til Middelfart. — Og saa i en anden Henseende har det nye Palliaregulator formindsket Anstaltens Belastning, idet Antallet af Patienter af 1ste Forskjæning er aftaget, dels ved den nye Anstalt i Middelfart, ~~der~~ ^{den} har taget Patienter fra Fyen, som ofte søgte her til, og fra det sydlige og vestlige Jylland, dels ved den betydelig højere Tægt, som er sat for Patienter fra Njørbundson. Anstalten har er nu henført til den østlige og nordlige Del af Jylland, som i forvejen afgiver det største Antal.

Af nye Byggearbejder ~~ved~~ ^{til} Anstalten maaske bemærkes et Liggelæge, der er opført paa Anstaltens Kirkegaard og skal afløse det gamle meget ukonfortabelt beliggende Rum for Liggelæge, nemlig en Stue i en af Anstaltens Bygninger, umiddelbart ved siden af den for Følleme berøgnede Sygestue.

A.
For de 166 indlagte Parader var

I. Indlagstiden.

Januar	-	5 Mand,	12 Koriader,	ialt 17.
Febr.	-	4	6	- 10.
Mars.	-	5	4	- 9.
April.	-	5	9	- 14.
Maj.	-	3	7	- 10.
Juni	-	4	6	- 10.
Juli	-	10	8	- 18.
Aug.	-	13	5	- 18.
Septbr.	-	9	11	- 20.
Oktober.	-	7	8	- 15.
Novbr.	-	4	9	- 13.
Decbr.	-	7	5	- 12.
<hr/>				
76 Mand, 90 Koriader, ialt 166				

II. Hjemsted.

	Kjøbsteder			Land.			Tilsammen.		
	M.	K.	Bygge Kjøb.	M.	K.	Bygge Kjøb.	M.	K.	Bygge Kjøb.
Hjørring Amt	1	"	1	4	9	13	5	9	14
Thisted	1	1	2	7	6	13	8	7	15
Aalborg	2	1	3	5	4	9	7	5	12
Viborg	4	1	5	6	8	14	10	9	19
Randers	5	4	9	5	13	18	10	17	27
Aarhus	5	8	13	6	4	10	11	12	23
Maudsløkke	1	5	6	5	8	13	6	13	19
Vejle	2	2	4	2	2	4	4	4	8
Kingkjøbing	1	"	1	8	6	14	9	6	15
Ribe	"	1	1	4	4	8	4	5	9
Ialt for Jylland:	22	23	45	52	64	116	74	87	161
Kjøbenhavn	-	1	1	"	"	"	"	1	1
Sjælland	2	1	3	"	"	"	2	1	3
Fyen	-	1	1	"	"	"	"	1	1
Ialt udenfor Jylland	2	3	5	"	"	"	2	3	5
Sum:	24	26	50	52	64	116	76	90	166

III. Alder ved Indtægtsløb.

År	Mænd	Kvinder	Ialt
11-15	1	1	2
16-20	7	3	10
21-25	8	9	17
26-30	8	19	27
31-35	17	16	33
36-40	9	13	22
41-45	3	5	8
46-50	9	10	19
51-55	5	8	13
56-60	3	-	3
61-65	5	1	6
66-70	1	4	5
71-75	-	-	-
76-80	-	1	1
76 mænd,		90 kvinder,	ialt 166.

IV. Ægteskabsforhold.

Ugifte	42 mænd,	37 kvinder	ialt 79
Gifte	30	44	74
I Ægteskab	3	9	12
Separerede	1	-	1
76 mænd,		90 kvinder,	ialt 166.

V. Stand og Filling.

Stand	Filling
Attasmand	1
Arbejdsmand	2
Arrestant	1
Bagers Søn	1
Cand. pharmaceut	1
Fattiglemmer	4
Gaardbestyrer	1
Gaardmand	4
Gaardmands Sønner	5
Gartner	2
Handelsagent	1
Handelskommissær	4
Hjælmand	11
Hjælmands Søn	1

Kjöbmand	2
forhans. Kjöbmand	1
Landsmand	2
Lager	2
Maskinarbejder	1
Micer	1
Overbenaumester	1
Overportør	1
Overseerant	1
Partecution	1
Postkontorist	1
Proprietar	1
Prætor	2
Sagfører	1
forh. Skibskaptain	1
Slagter lærling	1
Suedkenmester	1
Stationstid	1
Tjemand	1
Tjenestekarle	10
Toldassistent	1
Typograf	1
~~forh.~~ Tjener	1
Vaver	1
	<hr/>
	76.

Wivuder.

Afslægtikone	1.
Arbejdsmands Hustru, Ecker	7.
Aolskarls Hustru	1.
Bagers Hustru, Ecker	3.
Bolmænds Hustru	2.
Boutikasjovfrø	1.
Fattigluumer	4.
Fiskehandlernes	1.
Føljeskonnemissens Datter	1.
Gaardmands Hustru, Ecker, Døttre	17.
Godsejers Datter	1.
Hospitalelle	1.
Hjæmmands Hustru, Døttre	14.
Høfers Hustru	1.
Indridders Hustru	1.
Instruementsagers Hustru	1.
Kjöbmands Hustru	1.

Ledoyers Hustru	—	1
Lovende af sine Litter	—	1
Løges Hustru, Datter	—	2
Lovende	—	1
Maskinonstruktør Hustru	—	1
Modchandlerinde	—	1
Particuliers Hustru	—	1
Portør Hustru	—	1
Prests Hustru	—	1
Skredders Hustru	—	2
Skotteuspjors Datter	—	1
Sueds Hustru	—	1
Strappepauze	—	1
Tjenestepiger	—	14
Trædkaudlerke	—	1
Tømrers Hustru	—	1
Vognmands Ekte	—	1
		<u>90.</u>

VII. Sygdommens Varsel og Færdslagsen.

Indtil 1 Maaned	10 Maaned	20 Kvinden	i alt 30
1 - 2 Maaned	10 —	10 —	— 20
2 - 3 —	3 —	8 —	— 11
3 - 6 —	12 —	9 —	— 21
½ - 1 Aar	11 —	10 —	— 21
1 - 2 —	8 —	6 —	— 14
2 - 5 —	6 —	11 —	— 17
5 - 10 —	5 —	2 —	— 7
Over 10 —	3 —	6 —	— 9
"Flere" —	3 —	5 —	— 8
Ubestemtlig	4 —	3 —	— 7
fra Fødslen	1 —	—	— 1
	76 Maaned	90 Kvinden	i alt 166.

Den fra Fødslen indtagne var en (af Forsigtigheden til Observation) efter Ministerens Ordre til Observation indlagt.

VII. Tilbagefald.

	1. Gang.				Ialt.	2. Gang.							Ialt.
	1. Gang.	2. Gang.	3. Gang.	4. Gang.		1-6 Maaned.	7-12 Ma.	1-2 Aar.	2-5 Aar.	5-10 Aar.	10-20 Aar.	Ialt.	
Mænd	5	4	3	5	17	4	4	1	5	3	3	5	17
Kvinder	14	4	3	3	24	1	4	3	7	5	1	3	24
Sum:	19	8	6	8	41	1	4	4	12	8	4	8	41

De ovennævnte 41 indbefatte alle de indlagte, som hermed det vises, at de have haft tidligere Anfald. 15 af dem have tidligere været behandlet i Anstalten og ere indgaaet helbredede af den, og hos disse har Afstanden fra deres sidste Redobring til Udbrudt af det nye Anfald været følgende:

4 Maaned.	-	1	Mænd,	1	Kvinder,	ialt	1
6-7	-	1	-	1	-	-	1
8	-	1	-	1	-	-	1
1-2 Aar	-	1	-	1	-	-	2
2-3	-	1	-	1	-	-	1
3-4	-	1	-	1	-	-	1
4-5	-	1	-	1	-	-	1
5-10	-	4	-	4	-	-	5
10-20	-	1	-	1	-	-	2
							5 Mænd, 10 Kvinder, ialt 15

Foruden disse 15, der i sin Tid vare indgaaede af Anstalten som helbredede optog 20 (10 Mænd + 10 Kvinder), som ligeledes havde været behandlet i Anstalten, men som ikke havde været helbredede, da de forlod Anstalten. Det samlede Antal Genindlagte indgjorde altsaa 35 (15 Mænd + 20 Kvinder).

VIII. Lygdomsform ved Indlæggelsen.

Mani	21 Mand	31 Kvinder	ialt 52
Melankoli	26 —	37 —	— 63
Vanvid	10 —	8 —	— 18
Forsyktthed	10 —	8 —	— 18
Sløvsind	9 —	6 —	— 15
	76 Mand.	90 Kvinder	ialt 166.

Af disse Patienter lode saaridig af:

Progressiv Paræs	8 Mand	— Kvinder	ialt 8
Epilepsi	4 —	4 —	— 8
	12 Mand	4 Kvinder	ialt 16

IX. Indbringelse for Indlæggelsen.

Indbragte fra:

Hjemmet	37 Mand	62 Kv.	ialt 99
Provinsygehuse	23 —	16 —	— 39
Kjøbmandshavnshospitaller	2 —	—	— 2
Andre Distriktsanstalter	1 —	2 —	— 3
Fattiggærd og Arbejdsanstalter	9 —	9 —	— 18
Arrester	4 —	—	— 4
Straffeanstalter	—	1 —	— 1
	76 Mand	90 Kvinder	ialt 166.

X. Aarsager.

Momenter, som i varselig Grad have medvirket til
Lygdommens Udbrud

	Hos 1 ^{ste} Gang indlægt			Hos gjentagende		
	M. 62.	K. 70.	ialt 132	M. 14.	K. 20.	ialt 34.
Hjærnesygdom: Parneære	1	—	1	—	—	—
Nervøs, hysterisk, melankolsk Disposition	1	6	7	—	—	—
Kontusion af Hovedet	3	4	7	—	—	—
Periodisk Hovedpine	2	5	7	—	—	—
Epilepsi	6	4	10	—	—	—
Legemlig Sygelighed	—	1	1	—	—	—
Overanstrengelse	4	6	10	—	—	—
Masturbation	7	1	8	—	—	—

81
 Momenter, som i væsentlig Grad have medvirket
 til Sygdommens Udvikling.

	Hos 1 ^{te} Gang ind- lægge.			Hos gjentagende		
	h.	k.	alt	h.	k.	alt
	62	70	132	14	20	34
Udsvulsten	1	"	1			
Drik	10	1	11			
Syphilis	2	"	2			
Kronisk Fordøjelseslørd	3	"	3			
Korose	"	2	2			
Rheumatisme	"	1	1			
Lungebetændelse	"	1	1			
Bliedhed	"	1	1			
Chorea	1	"	1			
Mortuus uteri	"	3	3			
Gynækologisk Operation	"	1	1			
Opiummisbrug	"	1	1			
Morfiummisbrug	"	1	1			
Stark Væmme	1	"	1			
Pæbertetsudvikling	"	1	1			
Svangerskabet	"	4	4			
Barneleuz	"	3	3			
Diagnose	"	1	1			
Metrorrhagi	"	1	1			
Mistillid til egen Dygtighed	2	"	2			
Modgang, Skuffelse, Sorg af forskjellig Art	1	5	6			
Skuffelse i Kjærlighed	5	3	8			
Uheldige ægteskabelige Forhold	2	4	6			
Voldtægtforsøg	"	1	1			
Økonomiske Vævseligheder	3	1	4			
Religiøs Sævaner	2	4	6			
Varetagtsarrest	1	"	1			
Disposition efter tidligere Anfald	8	13	21	7	12	19
Sindssyge Slægtninge	32	43	75	11	16	27
Drikfedthed hos en af Forældrene	2	3	5	1	1	2
Epilepsi hos en af Forældrene	1	1	2	1	"	1
Ubekendt Causa	4	1	5			

9

B.

For de 665 behandlede Vedkommende.

XI, Beskæftigede

	Mand.	Kvinder.	Begge Kiøn
I dagligt Gjennemsnit behandlede:	245,42	264,26	509,68
Deraf ubeskæftigede:			
paa Grund af Siendstilstanden	28,71 s: 11,69 pl.	67,82 s: 25,66 pl.	96,53 s: 18,94 pl.
paa Grund af anden Sygdom	3,30 s: 1,35 pl.	6,43 s: 2,44 pl.	9,73 s: 1,91 pl.
af anden Grund	3,65 s: 1,49 pl.	1,58 s: 0,59 pl.	5,23 s: 1,03 pl.
Ialt ubeskæftigede	35,66 s: 14,53 pl.	75,83 s: 28,69 pl.	111,49 s: 21,88 pl.
Ialt beskæftigede	209,76 s: 85,47 pl.	188,43 s: 71,30 pl.	398,19 s: 78,12 pl.

XII. Sygdeliste.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.	Tilsaarum.		
													Mand.	Perind.	Rege Kjøn.
Abcessus axillaris		1											1		1
- colli												1	1		1
- perirectalis											1		1		1
Amblystio -				1									1		1
Anthrax							2	2				1	5		5
Bronchitis			3									1	1	3	4
Caries tibiae				1								1	2		2
Catarrhus -							1							1	1
- intestinalis	1		1			1					1		3	1	4
- ventriculi			1											1	1
Colica renalis					1								1		1
Dysuria										1				1	1
Empyema				1										1	1
Erysipelas faciei							1					1	2		2
Erythema				2		2	2			1	2	1	8	2	10
Febris typhoidea							1			2	1		1	3	4
Fibroma uteri					1									1	1
Fractura colli fem.					1								1		1
- humeri						1							1		1
Furunculis				1						1			1	1	2
Hamatemesis	1				1				1				2	1	3
Itiæ										1			1		1
Lungatio cruris							1						1		1
Morbis cordis				1										1	1
Nephritis				1									1		1
Pararitium											1			1	1
Peritonitis							1						1		1
Phlegmone	1		1											2	2
- diffusa												1	1		1
Pneumonia		1	1					1			1	2	2	4	6
Scabies				1										1	1
Scorbütus					1									1	1
Zona				1			1			1			1	2	3
Ulcus ped. & cruris	2			4					1				4	3	7
	5	2	7	14	5	4	10	3	2	7	7	9	44	31	75

De 4 Tilfælde af Febris typhoidea havde skumet med en stjerne i Øre og vare
 vandsygge bragte ind ved Molken, idet et Par af Folkene vare syge i en af de Gaarde, som leverer Melke
 til Anstalten. Foruden de 4 Patienter vare ogsaa 2 Opseerere af Lazarettet og en af Gaardens øvrige
 Folk syge, og i Februar Maaned i indseende Aar er frendtes et Opseerere blev syge af Fe-
 bris typhoidea. Sygdommen begynde d. 12^e Juni og varedde til 14^e Decbr.; dermaast kom det ene Opseerere
 i Februar Maaned. Ingen af de Syge døde.

13
C. For de 155 afpaadede Vedkommende.

XIII. Behandlingsresultater.

Tilstand ved Afgangen.	Meand.	Kvinder.	Dege Kjøen.
Helbredede	25	42	67 s: 10,07%
Bedrede	9	27	36 s: 5,41%
Uhelbredede	15	17	32 s: 4,81%
Døde	14	6	20 s: 3,92%
	63 Meand	92 Kvinder	155.

} af de behandlede.

} af Gennemsnitsbetragtningen

Af de uhelbredede overføres 5 (2 Meand + 3 Kvinder) til Sygeanstalten i Viborg.

XIV. Sygdomsforuen hos de helbredede.

Melancholi	10 Meand	18 Kvinder	ialt 28
Scari	14 -	23 -	- 37
Kanvid	1 -	1 -	- 2
	25 Meand.	42 Kvinder.	ialt 67.

XV. Sygdommens Varighed hos de helbredede.

Indtil 3 Meander	4 Meand	7 Kvinder	ialt 11
fra 3-6 -	6 -	7 -	- 13
- 6-9 -	2 -	6 -	- 8
- 9-12 -	6 -	9 -	- 15
- 1-1½ Aar	3 -	7 -	- 10
- 1½-2 -	3 -	2 -	- 5
- 2-3 -	1 -	2 -	- 3
- 3-5 -	-	2 -	- 2
	25 Meand	42 Kvinder	ialt 67.

XVI. De dødes Alder

21-25 Aar	1 Meand	1 Kvinde	ialt 1
26-30	1 -	-	- 1
31-35	1 -	-	- 1
36-40	-	-	-
41-45	2 -	-	- 2
46-50	2 -	1 -	- 3
51-55	2 -	-	- 2
56-60	1 -	1 -	- 2
61-65	2 -	3 -	- 5
66-70	2 -	1 -	- 3
	14 Meand	6 Kvinder	ialt 20

XVII. De dødes Ophold i Anstalten.

Indtil 1 Maaned	4 Maaned	1 Kvart	Talt 5
1 - 2 Maaned	" - "	" - "	- 3
2 - 3 - "	" - "	" - "	- 3
3 - 6 - "	2 - "	1 - "	- 3
1/2 - 1 Aar	" - "	" - "	- 3
1 - 2 - "	1 - "	" - "	- 1
2 - 5 - "	4 - "	" - "	- 4
5 - 10 - "	2 - "	2 - "	- 4
10 - 20 - "	1 - "	1 - "	- 2
25 - "	" - "	1 - "	- 1
14 Maaned			6 Kvart, ialt 20.

XVIII. Dødsaarager.

Abcessus perirectalis gangrenosus	1 Maaned,	6 Kvart,	ialt 1
— fistulonis	" —	1 —	— 1
— retropharyngeus	1 —	" —	— 1
Emollitio cerebri	" —	1 —	— 1
Gangraena spontanea	1 —	" —	— 1
Nephritis	2 —	" —	— 2
Morbis cordis	" —	1 —	— 1
Parasis generalis progressiva	3 —	" —	— 3
Peritonitis	1 —	" —	— 1
Pathosis	2 —	1 —	— 3
Pneumonia crocoposa	1 —	2 —	— 3
Submersio	1 —	" —	— 1
Tuberculosis acuta	1 —	" —	— 1
14 Maaned,			6 Kvart, ialt 20

Den ved Submersio døde Patient var en Patient, som uventede Udekrøveling og som daglig spadserede frit ud. Han var gaet ud langs med Kysten N. for Aeglet og havde der bladt sig af, lagt sine Klæder uhyggelig sammen bag en Baad og var gaet i Vandet; her var han omkommet, uvidt hvorledes. Et Succidium var ikke taget, baade efter hans hele Næse og efter det Fred, hvor han var drøkket, et Sted hvor mange komme og pleje at gaa i Baad; heller ikke tydede de ordentligt sammendragte Klæder derpaa.

Sektionsfund. Abnormale.

	sed. (13)	Nr. (6)	Fatt. (19)
<u>a. I Krauid.</u>			
Asymmetria cranii	3	1	4
Hyperostosis cranii	3	3	6
Pachymeningitis interna	2	"	2
Pachymeningitis interna haemorrhagica	1	"	1
Falx cerebri defecta	1	"	1
Hydrops subduralis	1	"	1
Leptomeningitis chronica	10	2	12
Oedema pia matris	6	3	7 ⁹
Peri-encephalitis chronica	2	"	2
Hyperaemia cerebri	"	3	3
Hyperaemia corticalis cerebri	1	"	1
Anaemia cerebri	"	1	1
Atrophia cerebri	4	2	6
Induratio cerebri	1	"	1
Ependymitis chronica	3	1	4
Hydrops ventriculorum	1	1	2
Emollitio cerebri circumscripta	"	1	1
Degeneratio corporis striati	"	1	1
<u>b. I Boystet.</u>			
Empyema	1	"	1
Bronchitis	"	1	1
Hypostasis pulmonum	3	1	4
Pneumonia crassa	2	2	4
Pneumonia chronica tuberculosa	2	1	3
Oedema pulmonum	1	1	2
Emphysema pulmonum	"	2	2
Abscessus pulmonum	"	1	1
Tuberculosis acuta	2	"	"
Hypertrophia cordis	2	1	3
Dilatatio cordis	"	1	1
Insufficiencia valvulae mitralis	"	1	1
Me. cordis	1	"	1
<u>c. I Underlivet.</u>			
Ascites	"	1	1
Peritonitis localis	2	"	2
Dilatatio ventriculi	"	1	1
Ulcus ventriculi	"	1	1
Cicatrix ulc. ventriculi	"	1	1
Ulcus tuberculosa intestini	3	"	3
Hepatitis chronica	1	3	4

Forefindne Abnormiteter.

	Med. (13)	No. (6)	Sal. (19)
<i>Nephritis purulenta</i> — — — — —	2	"	2
<i>Thrombosis vena renalis</i> — — — — —	1	"	1
<i>Nephritis chronica</i> — — — — —	1	3	4
<i>Cystitis</i> — — — — —	2	"	2
<i>Retroflexio uteri</i> — — — — —	"	1	1
<i>d. Uddefor de store Kaviteter.</i>			
<i>Abcessus retropharyngeus</i> — — — — —	1	"	1
<i>Caries vertebrarum dorsi</i> — — — — —	1	"	1
<i>Abcessus perirectalis gangraenosus</i> — — — — —	1	"	1
<i>Phlegmona diffusa femoris</i> — — — — —	1	"	1
<i>Decubitus gangraenosus regionis sacralis</i> — — — — —	2	"	2
<i>Gangraena digitorum pedis</i> — — — — —	1	"	1
<i>Anasarca universalis</i> — — — — —	"	1	1

